

ΚΑΒΒΑΔΙΑΣ, ΚΑΡΑΝΤΙΝΑ ΚΑΙ ΦΥΓΗ

ΠΟΙΗΜΑ 1^ο – ΤΟ ΚΑΡΑΝΤΙ

Καραντίνα... θέλουμε να φύγουμε μα δεν μπορούμε...

Η σημερινή μας λέξη «μπάσος» εμπνευσμένη από τον στίχο του Καββαδία :
Μπάσες στεριές.

Οι μπάσες στεριές, γνωστές και ως αμπασσαδούρες, είναι χαμηλές στεριές, που διακρίνονται δύσκολα από μακριά (Τράπαλης, 52). Και αυτή η τοπογραφική λεπτομέρεια είναι χαρακτηριστική των τροπικών περιοχών.

Διαβάζουμε το ποίημα από το οποίο αλιεύσαμε τη λέξη :

Το καραντί

Μπάσες στεριές ήλιος πυρρός και φοινικίες
ένα πουλί που ακροβατεί στα παταράτσα
γνέφουνε δυο στιγματισμένα μαύρα μπράτσα
που αρρώστιες τα `χουνε τσακίσει τροπικές.

Παντιέρα κίτρινη σινιάλο του νερού
φούντο τις δυο και πρίμα βρέξε το πινέλο
τα δυο φανάρια της νυκτός κι ο Πιζανέλο
ξεθωριασμένος απ' το κύμα του καιρού.

Το καραντί... Το καραντί θα μας μπατάρει
σάπια βρεχάμενα τσιμέντο και σκουριά
από νωρίς δεξιά στη μάσκα την πλωριά
κοιμήθηκεν ο καρχαρίας που πιλοτάρει.

Όρντινα δίνει ο παπαγάλος στον ιστό
όπως και τότε απ' του Κολόμπου την κουκέτα
χρόνια προσμένω να τυλίξεις τη μπαρκέτα
χρόνια προσμένω τη στεριά να ζαλιστώ.

Φωτιές ανάβουνε στην άμμο ιθαγενείς
κι αχός μας φτάνει καθώς παίζουν τα όργανά τους
της θάλασσας κατανικώντας τους θανάτους
στην ανεμόσκαλα σε θέλω να φανείς.

Φύκια μπλεγμένα στα μαλλιά στο στόμα φύκια
έτσι ως κοιμήθηκες για πάντα στα βαθιά
κατάστιχτη πελεκημένη απο σπαθιά
διπλά φορώντας των Ίνκας τα σκουλαρίκια.

Το ποίημα συμπεριλαμβάνεται στη συλλογή «Πούσι» (1947), του Νίκου Καββαδία.

Μαθαίνουμε άλλες δύο πολύ χρήσιμες λέξεις σχετικές με το ποίημα αλλά και την κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε :

ΚΑΡΑΝΤΙ : είναι ο κυματισμός που συνεχίζεται και μετά την εξαφάνιση της αιτίας που τον προκάλεσε (φουσκοθαλασιά). Μπορεί επίσης να είναι και κυματισμός που προέρχεται από διερχόμενο πλοίο.

Ενώ.... ΚΑΡΑΝΤΙΝΑ: είναι η χρονική περίοδος κατά την οποία το πλοίο κρατιέται σε απομόνωση, είτε επειδή υπάρχουν επιβάτες με μολυσματική νόσο είτε επειδή προέρχεται από λιμάνι όπου υπάρχουν μολυσματικές νόσοι. Μπορεί επίσης να είναι η ειδική σημαία ή τρόπος σήμανσης (χρώματος κίτρινου) ότι το πλοίο βρίσκεται υπό υγειονομική κάθαρση.

Ακούμε και το σχετικό τραγούδι

https://www.youtube.com/watch?v=Z_-I91GHVA&feature=youtu.be&fbclid=IwAR3vfSQy8B_xrl4FYRZ6CbYglap5U2SulRvl4cEy-3c3heyZooSyEO8GCn8

Διαβάζουμε και κάποια βοηθητικά σχόλια

<https://antonispetrides.wordpress.com/2012/10/04/karanti/>

Βλέπουμε πώς είναι να έχει βρεθεί ένα πλοίο σε αμπασσαδούρα.

Άσκηση

Γράφω. Πώς φαντάζομαι την κατάσταση ενός πλοίου που έχει βρεθεί σε μπάσα στεριά; Τι σκέφτονται οι ναυτικοί του πλοίου αυτού ; Πώς θα βγουν από αυτήν την κατάσταση; Συνδέστε την κατάσταση αυτή με παρόμοια συναισθηματική κατάσταση στην οποία έχετε βρεθεί.

ΠΟΙΗΜΑ 2^ο – ΠΟΥΣΙ

Στη Σύρα σήμερα λίγο ο καιρός, λίγο ο εγκλεισμός ...μας φέρνουν πιο κοντά στο Πούσι.

ΠΟΥΣΙ

Έπεσε το πούσι αποβραδīs
το караβοφάναρο χαμένο
κι έφτασες χωρίς να σε προσμένω
μες στην τιμονιέρα να με δεις.

Κάτασπρα φοράς κι έχεις βραχεί,
πλέκω σαλαμάστρα τα μαλλιά σου.
Κάτου στα νερά του Port Régassu
βρέχει πάντα τέτοιαν εποχή.

Μας παραμονεύει ο θερμαστής
με τα δυο του πόδια στις καδένες.
Μην κοιτάς ποτέ σου τις αντένες
με την τρικυμία· θα ζαλιστείς.

Βλαστημά ο λοστρόμος τον καιρό
κι είν' αλάργα τόσο η Τοκοπίλα.
Από να φοβάμαι και να καρτερώ
κάλλιο περισκόπιο και τορπίλα.

Φύγε! Εσέ σου πρέπει στέρα γη.
Έρθες να με δεις κι όμως δε μ' είδες·
έχω απ' τα μεσάνυχτα πνιγεί
χίλια μίλια πέρ' απ' τις Εβρίδες.

Ακούμε και το τραγούδι

https://www.youtube.com/watch?v=_3pWZPkcUbQ

Διαβάζουμε την ανάλυση του ποιήματος από τον συνάδελφο Κωνσταντίνο Μάντη

https://latistor.blogspot.com/2016/06/blog-post_0.html

[illegible]

- Table 1**

ΠΟΙΗΜΑ 3^ο – Νίκος Καββαδίας «Mal du départ»

Θα μείνω πάντα ιδανικός κι ανάξιος εραστής
των μακρυσμένων ταξιδιών και των γαλάζιων πόντων,
και θα πεθάνω μια βραδιά σαν όλες τις βραδιές,
χωρίς να σχίσω τη θολή γραμμή των οριζόντων.

Για το Μαδράς τη Σιγγαπούρ, τ' Αλγέρι και το Σφαξ
θ' αναχωρούν σαν πάντοτε περήφανα τα πλοία,
κι εγώ, σκυφτός σ' ένα γραφείο με χάρτες ναυτικούς,
θα κάνω αθροίσεις σε χοντρά λογιστικά βιβλία.

Θα πάψω πια για μακρινά ταξίδια να μιλώ·
οι φίλοι θα νομίζουνε πως τα 'χω πια ξεχάσει,
κι η μάνα μου, χαρούμενη, θα λέει σ' όποιον ρωτά:
« Ήταν μια λόξα νεανική, μα τώρα έχει περάσει...»

Μα ο εαυτός μου μια βραδιά εμπρός μου θα υψωθεί
και λόγο, ως ένας δικαστής στυγνός, θα μου ζητήσει,
κι αυτό το ανάξιο χέρι μου που τρέμει θα οπλιστεί,
θα σημαδέψει, κι άφοβα το φταίστη θα χτυπήσει.

Κι εγώ, που τόσο επόθησα μια μέρα να ταφώ
σε κάποια θάλασσα βαθιά στις μακρινές Ινδίες,
θα 'χω ένα θάνατο κοινό και θλιβερό πολύ
και μια κηδεία σαν των πολλών ανθρώπων τις κηδείες.

Νίκος Καββαδίας, Μαραμπού, Αθήνα, Εκδόσεις Άγρα

- Τι μπορεί να σημαίνει για εσάς μια τέτοια φράση/τίτλος;
- Να βρείτε τα πρόσωπα, τους χώρους και τους χρόνους της ποιητικής αφήγησης.
- Ποιο ρηματικό πρόσωπο που επιλέγει ο ποιητής να δώσει την αφήγησή του και τι πετυχαίνει με αυτό;
- Ποιο σημείο του ποιήματος σας άρεσε ή σας προκάλεσε το μεγαλύτερο ενδιαφέρον.
- Ποιο, κατά τη γνώμη σας, είναι το θέμα του ποιήματος και ποια άλλα θέματα/ερωτήματα θεωρείτε ότι προκύπτουν από αυτό.
- Πώς παρουσιάζεται η ζωή του ποιητικού υποκειμένου και πώς νιώθει το ίδιο για αυτή; Στηρίξτε την απάντησή σας με στοιχεία του ποιήματος.

- Ποιο είναι το όνειρο του ποιητικού υποκειμένου. *Στηρίξτε την απάντησή σας με στοιχεία του ποιήματος.*
- Να εικάσετε στηριζόμενοι/ες σε στοιχεία του κειμένου κάποιες πιθανές αιτίες της αναβλητικότητας του ποιητικού υποκειμένου.
- Πώς προβλέπει το μέλλον του το ποιητικό υποκείμενο και σε ποια στοιχεία μπορούν να στηριχτούν.

απόσπασμα Θεατρικού έργου για να μελετήσουμε παράλληλα με το ποίημα

“Μίλα μου σαν τη βροχή” του Τενεσή Ουίλιαμς

“Μίλα μου σαν τη βροχή” του Τενεσή Ουίλιαμς

(Αρχίζει η βροχή, σ’ όλη τη διάρκεια του έργου η βροχή φεύγει κι έρχεται, ακανόνιστα...)

ΑΝΤΡΑΣ: Αναρωτιέμαι αν πήρα το επίδομα ανεργίας.

(Η γυναίκα κάθεται σε μια καρέκλα. Κινείται προς τα εμπρός, ενώ το βάρος του ποτηριού μοιάζει να την βαραίνει αφάνταστα και το αφήνει στο πεζούλι του παραθύρου με μια μικρή κίνηση απαλλαγής. Γελάει για μια στιγμή χωρίς να πάρει ανάσα. Ο άντρας συνεχίζει χωρίς μεγάλη ελπίδα:)

...κοίτα μέσα στις τσέπες μου και πες μου αν έχω το τσεκ επάνω μου.

ΓΥΝΑΙΚΑ: Γύρισες πίσω, ενώ εγώ έλειπα έξω και σε γύρευα, και πήρες το τσεκ και άφησες ένα σημείωμα στο κρεβάτι που δεν μπόρεσα να βγάλω τα γράμματα..... Δεν είχα τίποτε άλλο παρά μόνο νερό από τότε που έφυγες.

(Αυτό το λέει σχεδόν γελώντας. Ο Άντρας την κρατάει σφιχτά κοντά του με μια μαλακή έκπληκτη κραυγή):

Τίποτα άλλο από στιγμιαίο καφέ ώσπου κι αυτός σώθηκε, και νερό! (γελάει).

ΑΝΤΡΑΣ: Μπορείς να μου μιλάς τώρα αγάπη μου; Μπορείς να μου μιλάς;

ΓΥΝΑΙΚΑ: Ναι.

ΑΝΤΡΑΣ: Καλά λοιπόν, μίλα μου σαν τη βροχή και... άφησέ με ν’ ακούω... άφησέ με να μένω εδώ ξαπλωμένος και ν’ ακούω... Τώρα πες μου, μίλα μου. Τι σκεφτόσουν

στη σιωπή; Πες μου... μίλα μου... Μίλα μου σαν τη βροχή και γώ θα μένω ξαπλωμένος εδώ και θ' ακούω.

ΓΥΝΑΙΚΑ: Θέλω...

ΑΝΤΡΑΣ: Μίλα μου σαν τη βροχή και γω θα μένω ξαπλωμένος εδώ και θα σ' ακούω, θα μένω εδώ ξαπλωμένος και

ΓΥΝΑΙΚΑ: Θέλω να φύγω!

ΑΝΤΡΑΣ: Θέλεις;

ΓΥΝΑΙΚΑ: Θέλω να φύγω!

ΑΝΤΡΑΣ: Πώς;

ΓΥΝΑΙΚΑ: Μόνη μου! (ξαναγυρίζει στο παράθυρο). Θα γραφτώ στο βιβλίο ενός μικρού ξενοδοχείου κοντά στη θάλασσα κάτω από ένα πλαστό όνομα...

ΑΝΤΡΑΣ: Τι όνομα;

ΓΥΝΑΙΚΑ: Άννα... Τζόουνς... ...Το δωμάτιο θα είναι γεμάτο ίσκιους, δροσερό, και θα πλημμυρίζει με το μουρμουρητό της...

ΑΝΤΡΑΣ: Βροχής;

ΓΥΝΑΙΚΑ: Ναι. Της βροχής.

ΑΝΤΡΑΣ: Και;

ΓΥΝΑΙΚΑ: Η αγωνία θα... περάσει!

ΑΝΤΡΑΣ: Ναι...

ΓΥΝΑΙΚΑ: ...Θα ντύνομαι στα άσπρα... Θα έχω μια ορισμένη θέση στην παραλία, όπου θα πηγαίνω να κάθομαι ... Θα είναι μια εποχή βροχής, βροχής... Και θα είμαι τόσο εξαντλημένη ύστερα από τη ζωή μου στην πόλη που δεν θα με νοιάζει που θ' ακούω τη βροχή. Θα είμαι τόσο ήρεμη! Οι γραμμές θα εξαφανιστούν από το πρόσωπό μου... Δεν θα έχω φίλους. Δεν θα έχω γνωριμίες.... Ο ξενοδόχος θα λέει, «καλησπέρα κ. Τζόουνς» και γω μόλις που θα χαμογελάω και θα παίρνω το κλειδί μου. Δεν θα διαβάζω ποτέ εφημερίδες, ούτε θ' ακούω ραδιόφωνο. Δεν θα έχω την παραμικρή ιδέα από ό,τι γίνεται στον κόσμο. Δεν θα έχω καμιά συναίσθηση από το χρόνο που θα περνάει... Κάποια μέρα θα κοιτάξω στον καθρέφτη και θα δω ότι τα μαλλιά μου έχουν αρχίσει να γίνονται γκρίζα και για πρώτη φορά θ' ανακαλύψω ότι έζησα σ' αυτό το μικρό ξενοδοχείο, μ' ένα ψεύτικο όνομα, χωρίς καθόλου φίλους ή γνωστούς, ή κανενός είδους σχέσεις, για εικοσιπέντε ολόκληρα χρόνια. Θα με ξαφνιάσει λίγο αλλά δεν θα με τρομάξει καθόλου. Θα είμαι ευχαριστημένη που ο χρόνος θα έχει περάσει τόσο εύκολα. Μια φορά στο τόσο θα πηγαίνω στον κινηματογράφο... Θα

διαβάζω μεγάλα βιβλία και το ημερολόγιο των νεκρών συγγραφέων. Θα νιώθω πιο πολύ κοντά τους, πολύ περισσότερο από ό,τι ένιωσα ποτέ για ανθρώπους που γνώρισα, προτού να φύγω από τον κόσμο. Θα είναι γλυκιά και ψυχρή μαζί αυτή η φιλία μου με τους νεκρούς ποιητές γιατί δεν θα μπορώ να τους αγγίζω, ούτε και ν' απαντάω στις ερωτήσεις τους. Θα μου μιλάνε και δεν θα περιμένουν να τους απαντήσω. Και θα νυστάζω ακούγοντας τις φωνές τους να εξηγούνε σε μένα τα μυστήρια.... Θα με παίρνει ο ύπνος με το βιβλίο ακόμα στα χέρια μου, και θα βρέχει.. Θα ξυπνάω και θ' ακούω τη βροχή και θα ξανακοιμάμαι. Μια εποχή βροχής... βροχής... βροχής... Και τότε, κάποια μέρα, όταν θα έχω κλείσει ένα βιβλίο, ή θα γυρίζω στο σπίτι, μόνη μου, από τον κινηματογράφο στις έντεκα η ώρα τη νύχτα- θα κοιτάξω στον καθρέφτη και θα δω ότι τα μαλλιά μου έγιναν άσπρα. Άσπρα, εντελώς άσπρα. Τόσο άσπρα όσο και ο αφρός στα κύματα. (σηκώνεται και κινείται στο δωμάτιο, ενώ συνεχίζει:) Θα κρεμάσω τα χέρια μου στο μάκρος του κορμιού μου, και τότε θα ανακαλύψω πόσο τρομακτικά ελαφριά και λεπτή έχω γίνει! Σχεδόν διαφανής..... Τότε λοιπόν θα ξέρω- κοιτώντας στον καθρέφτη- πως ήρθε για μένα η πρώτη εποχή, για να περπατήσω άλλη μια φορά μόνη μου στην πλατεία, με το δυνατό άνεμο να με χτυπάει, τον άσπρο καθαρό άνεμο που φυσάει απ' την άκρη του κόσμου.... (Στέκεται πάλι ακίνητη στο παράθυρο). Και τότε θα βγω έξω και θα περπατήσω στην πλατεία. Θα περπατήσω μόνη μου και θα γίνομαι όλο και πιο αδύνατη, πιο αδύνατη, πιο αδύνατη...

ΑΝΤΡΑΣ: Έλα κοντά μου, μωρό μου.

ΓΥΝΑΙΚΑ: Ολοένα και πιο αδύνατη. Πιο αδύνατη, πιο αδύνατη, πιο αδύνατη, πιο αδύνατη! (Την φτάνει και την παίρνει δια της βίας από την καρέκλα).

Ωσπου στο τέλος δεν θα έχω καθόλου σώμα πια, και ο αέρας θα με σηκώσει στα παγωμένα άσπρα του χέρια για πάντα και θα με πάρει μακριά!

ΑΝΤΡΑΣ: Έλα κοντά μου.

ΓΥΝΑΙΚΑ: Θέλω να φύγω, θέλω να φύγω!

(Την αφήνει και κείνη φτάνει στη μέση του δωματίου κλαίγοντας χωρίς έλεγχο. Κάθεται στο κρεβάτι. Εκείνος πηγαίνει στο παράθυρο, η βροχή δυναμώνει. Η Γυναίκα σταυρώνει τα χέρια μπροστά στο στήθος της. Οι λυγμοί της εξασθενίζουν αλλά αναπνέει με δυσκολία. Το φως

αραιώνει, ακούγεται ο άνεμος δυνατά. Ο Άντρας κοιτάζει έξω από το παράθυρο.)

Στο τέλος εκείνη του λέει μαλακά: Έλα κοντά μου. Έλα κοντά μου, μωρό μου...

(Εκείνος γυρίζει το χαμένο του πρόσωπο σ' αυτήν, ενώ κλείνει η Αυλαία)

Τεννεσσί Ουίλλιαμς, Μονόπρακτα, Εκδόσεις Πατάκη (απόσπασμα)

- Μπορείτε τώρα να εκφράσετε την διαφορετική ή άλλη ίσως άποψη που μπορεί έχετε για όσα συζητήθηκαν και δεν την εκφράσατε νωρίτερα
- Σκεφτείτε ποιο άλλο περιεχόμενο θα δίνετε στη θάλασσα, στα εξωτικά μέρη και στα πλοία του ποιήματος πέρα από την κυριολεκτική τους σημασία, αν μπορεί να σημαίνουν κάτι άλλο για το ποιητικό υποκείμενο.
- Ο στίχος του Καββαδία "χόρεψε πάνω στο φτερό του καρχαρία" από το ποίημά του Γυναίκα , σε ποιες σκέψεις σας οδηγεί και πώς μπορείτε να τον συνδέσετε με το ποίημα που μελετήθηκε;
- Υπάρχουν στοιχεία της σύγχρονης ζωής από τα οποία θα θέλατε να φύγετε;
- **Δημιουργική Δραστηριότητα**
ιδανικός, θολή, βιβλία, δικαστής, θάλασσα:
Χρησιμοποιώντας τις πέντε αυτές λέξεις του ποιήματος, να δημιουργήσετε ένα δικό σας ποίημα "φυγής".

Ερμηνευτικό Σχόλιο

Ποιο θεωρείτε ότι είναι το θέμα του ποιήματος; Να στηρίξετε την άποψή σας σε τρία τουλάχιστον στοιχεία του κειμένου. Ποια η δική σας άποψη απέναντι στη στάση που φαίνεται να κράτησε τελικά το ποιητικό υποκείμενο;